

СИЛАБУС КУРСУ ГАРМОНІЯ

Освітній ступінь «Бакалавр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво».
Освітня програма «Музичне мистецтво
естради», «Звукорежисура»
Рік навчання: II, III
Семестр: 3, 4, 5
Кількість кредитів: 5
Мова викладання: **українська.**

Керівник курсу

Супрун Олена Володимирівна доцент, доктор
філософії

Контактна інформація: +38 050 932 71 72

Проеквізити освітнього компоненту: Теорія музики, Сольфеджіо

Постреквізити освітнього компоненту: Гармонія, Аналіз музичних творів, Аранжування, інструментування, Спеціальний клас (за видами), Методика викладання фахових дисциплін (за видами), Клас ансамблю, Методика і практика роботи з ансамблем, Педагогічна практика.

Призначення освітнього компоненту

Відповідно до освітніх програм, вивчення освітнього компоненту «Гармонія» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом	ПНР 12
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва	ПНР 15

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення освітнього компоненту

Відповідно до освітньої програми, вивчення освітнього компоненту «Гармонія» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання через такі компетентності: (ЗК – загальні СК - спеціальні)

Інтегральна компетентність	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 12	Здатність працювати автономно.
Спеціальні компетентності (СК) для ОП «Музичне мистецтво естради»	
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності
СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
Спеціальні компетентності для ОП «Звукорежисура»	
СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва та звукорежисури.
СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності
СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Гармонія**» є надання здобувачам вищої освіти відомостей з історії та теорії гармонії, навчити аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів та форм, навчити використовувати гармонічні прийоми в практичній діяльності (в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування), сприяти культурному і професійному розвитку здобувачів вищої освіти.

Завдання освітнього компоненту навчити здобувачів вищої освіти:

- розвинути естетичне відчуття музичної гармонії;
- опанувати правила будови акордів у чотириголосі, їх поєднання з дотриманням плавного голосоведення;
- сформувати навички логічної гармонізації мелодій та художньо виразної гармонізації баса;
- сприяти розвитку гармонічного слуху;
- розширити музичний світогляд здобувачів вищої освіти, підвищити їх загальний рівень музичної культури.

Практична спрямованість

Курс «Гармонія» є одним з найважливіших у процесі підготовки музиканта-професіонала в навчальних закладах. Він вивчається впродовж трьох семестрів. За цей період здобувачі вищої освіти повинні опанувати увесь теоретичний матеріал, від діатоніки до хроматики, оволодіти навичками гри на фортепіано гармонічних послідовностей в межах періоду з відхиленнями й модуляціями, навчитись гармонізувати мелодію однотональної або різнотональної будови та аналізувати багатоголосний музичний твір з погляду ладо-тонального і ладо-функціонального розвитку. Гармонія як освітній компонент пов'язана з іншими навчальними курсами музично-теоретичного циклу та із спеціальними дисциплінами. Вона є базою для формування високої професійної майстерності майбутніх викладачів музики. Правильне розуміння драматургічної ролі гармонії сприяє глибокому проникненню у зміст музичного твору. Знання конструктивних закономірностей гармонії допомагає розкрити специфіку музичної мови; вивчення основних принципів гармонічного багатоголосся дає можливість вільно орієнтуватися у музичному творі як керівникові музичного колективу, так і солісту-виконавцю.

Зміст і структура освітнього компоненту

№ тижня	Назва теми	Години	Завдання для самостійної роботи
II курс, 3-й семестр			
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Гармонізація мелодії та басу головними тризвуками			
1, 2	Тема 1. Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку	5	Опрацювання методичної та наукової літератури. Записати тези в опорний конспект. Тема: «Гармонія як явище музичного мистецтва. Основні правила застосування та поєднання акордів в межах єдиної ладотональної системи» - музично-теоретичний, історико-музикознавчий та музично-практичний дискурс. з'ясування сутнісних засад гармонічного мислення як особливого принципу структурування музичного часу і простору; окреслення основних еволюційних етапів розвитку гармонії; початкові відомостей щодо основних різновидів гармонічного викладу.
3, 4	Тема 2. Ладо-функційна система головних тризвуків. Сполучення головних тризвуків.	5	Опрацювання методичної та наукової літератури. Записати тези в опорний конспект. Сутність акорду як основної складової гармонічного мислення, виявити відмінність співзвуччя від акорду охарактеризувати різноманітні акордові структури. Розгляд аналіз структури основних тризвуків: мажорного, мінорного, зменшеного, збільшеного, з'ясування фонічних властивостей основних акордів.
5, 6	Тема 3. Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів. Переміщення тризвуків.	6	Опрацювання теоретичного матеріалу за темою програми. Правила поєднання головних тризвуків (T – S – D). Автентичні та плагальні звороти. Характеристика правил голосоведіння: дотримання правильності поєднання кожної з пар акордів в межах певних функційно-гармонічних співвідношень; засвоєння правил співвідношення мелодії та інших голосів акорду (відстань між голосами, інтервальне розташування тощо),

			специфіки метроритмічного застосування гармонічних функцій.
7	Тема 4. Гармонізація басу.	3	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми. Послідовності дій при гармонізації: врахування співвідношень між басом та створюваною мелодією, розрахунок різноваріантних функціональних співвідношень на різних етапах гармонічного розвитку; ознайомлення з основними засадами гармонізації басу; усвідомлення структури гармонічного періоду: розподіл на його складові елементи; – розподіл каденцій на декілька категорій (серединні, заключні, автентичні плагальні, повні, половинні); – застосування кадансового квартсектакорду
8	Тема 5. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі.	3	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: переміщення акорду, техніка переміщення; значення переміщення для мелодико-ритмічного руху в межах одного тризвуку; переміщення із зміною та без зміни розташування. Техніка та значення переміщень; стрибки терцієвих тонів у сопрано й тенорі при з'єднанні тризвуків. Стрибки при сполученні тризвуків з сектакордами та двох сектакордів. Стрибки квінт і прім, подвійні стрибки. Поняття прихованих квінт і октав. Заборона їх у крайніх голосах при висхідних стрибках у мелодії.
Змістовий модуль 2. Період, каденція. Обернення головних тризвуків			
9, 10	Тема 6. Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсектакорд.	5	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: –Кадансовий квартсектакорд (К 6/4). –Функційні особливості К 6/4, його поліфункціональність, метричні умови. –Різні можливості для його використання (голосоведіння, оточуючі гармонії)

			<ul style="list-style-type: none"> – в половинній і заключній каденції. – Виразне значення, подвоєння та переміщення кадансового квартсекстакорду
11, 12	Тема 7. Секстакорди головних тризвуків.	6	<p>Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Секстакорди головних тризвуків. Їх будова, подвоєння звуків, вузьке, широке, мішане розташування, умови голосоведіння. – Паралельні квінти та октави. – Сполучення тризвуків з секстакордами, переміщення. – Послідовність тризвуку і секстакорду одного ступеня як різновидність переміщення. – Умови подвоєння терції в секстакорді.
13, 14	Тема 8. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.	6	<p>Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Квартсекстакорди. Прохідні й допоміжні квартсекстакорди (6/4). – Прохідні 6/4 домінанти й тоніки (Т – D 6/4 – Т 6 і навики; S – Т 6/4 – S 6 і навики). Особливості голосоведення. – Допоміжні квартсекстакорди (6/4) субдомінанти і тоніки (Т – S 6/4 – Т; S – Т 6/4 – S).. Голосоведення. – Допоміжні квартсекстакорди в каденціях: додаткова плагальна каденція з допоміжним субдомінантовим квартсекстакордом.
15, 16	Тема 9. Домінантсептакорд та його обернення. Загальні відомості про D ₇ ⁶ , D ₉ .	6	<p>Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Септакорди. Основний домінантсептакорд (D 7). – Вузьке, широке і мішане розташування. дисонантність домінантсептакорду. – Зворот K 6/4 – D7. Прохідна септима та септима взята стрибком у послідовності D – D 7. – Підготовка D 7 і голосоведення. Розв'язання D 7 в Т(t). – Стрибки при розв'язанні D 7 в Т (t). – Стрибки квінт. Подвійні стрибки – Обернення D 7. Назви і позначення. – Розв'язання обернень D 7. – Прохідна та взята стрибком септима у зворотах D 6 – D 6/5; D – D 2.

			– Прохідний D 4/3. 5. Особливості голосоведіння у звороті T– D 4/3 – T6. Підготовка до диференційованого заліку.
	Диференційований залік		
II курс, 4-й семестр			
МОДУЛЬ 2			
Змістовий модуль 3. Повна ладо-функційна система			
1, 2	Тема 10. Повна ладо-функційна система тризвуків. Побічні тризвуки. Тризвук та секстакорд II ступеня. Тризвук VI ступеня.	6	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: 1. Повна функційна система мажору і гармонічного мінору. 2. Три функційні групи. 3. Особливості тонічної групи. 4. Особливості гармонічного мінору. 5. Звороти повної функційної системи. 6. Автентичні і плагальні звороти.
3, 4	Тема 11. Тризвук III ступеня. Гармонізація фрігійського тетракорду.	5	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: домінантова група акордів у натуральному мінорі. Епізодична роль натурального мінору. Будова фрігійського тетракорду. Фрігійський тетракорд у сопрано. Варіанти гармонізації. Фрігійський тетракорд у басі. Варіанти гармонізації. Виконання письмової гармонізації мелодії, басу. Аналіз уривків з музичних творів.
5, 6	Тема 12. Септакорд II ступеня та його обернення.	6	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Тризвуки та секстакорди субдомінантової групи. Секстакорд і тризвук II ступеня (SII 6 та SII). SII 6 – подвоєння. Приготування SII 6 та SII акордами T та S функцій. Підготовка і сполучення з акордами домінантової групи. Письмова робота – гармонізація мелодії. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів.
7, 8	Тема 13. Септакорд VII ступеня та його обернення.	5	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Увідні септакорди (DVII 7). Види DVII 7. Септакорд сьомого ступеня та його обернення як акорд домінантової функції. Підготовлення та розв'язання DVII

			7 в тоніку. Внутрішньо функціональний перехід DVII 7 та його обернень у D 7 та його обернення. гармонізація мелодії з використанням DVSII 7 з оберненнями і внутрішньо функціональними переходами у D 7 та його обернення. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів.
Змістовий модуль 4. Вихід за межі діатоніки: альтерація, відхилення, модуляція			
9, 10	Тема 14. Подвійна домінанта.	6	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Акорди подвійної домінанти (DD, DD 7, DDVII 7. Функціональні особливості та призначення акордів DD. DD в мінорі. DD в каденції. Місце DD в каденційних зворотах. Подвійні домінанти в середині побудови. Акордова підготовка і розв'язання акордів DD у позакаденційних умовах. Гармонізація мелодії з використанням акордів DD в каденціях. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів.
11	Тема 15. Альтерація акордів доміантової групи	3	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Вивчити теоретичний матеріал практичного заняття. Альтерація акордів подвійної домінанти (DD 7 b5, DDVII 7 b 3). Умови використання. Гармонізація мелодії з використанням альтерованих акордів DD. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів.
12	Тема 16. Альтерація акордів субдомінантової групи.	3	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Хроматичне змінення II ступеня в акордах S. Неаполітанський акорд. Пониження II ступеня. Подвоєння, підготовка, розв'язання. Гармонізація мелодії з використанням неаполітанської гармонії. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з

			музичних творів.
13, 14	Тема 17. Загальні відомості про відхилення та модуляцію.	6	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Типи тональних співвідношень. Однотональний та різнотональний виклади музичного матеріалу. Головні й побічні тональності. Функціональний зв'язок головної та побічної тональності. Тональний план. Аналіз уривків з музичних творів.
15, 16	Тема 18. Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.	5	Вивчення меодичної та наукової літератури з теми «Особливості гармонії в музиці XVII-XX століть». Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми. Підготовка до диференційованого заліку.
Диференційований залік			
III курс, 5-й семестр			
МОДУЛЬ 3			
Змістовий модуль 5. Неакордові звуки. Органний пункт			
1, 2	Тема 19. Затримання.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: аналіз уривків з музичних творів, гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі.
3, 4	Тема 20. Прохідні неакордові звуки.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: види не акордових звуків; нетерцові співзвуччя; мелодія; загальні риси побудови мелодії; особливості тонічної групи; якості побічних тризвуків; логіка акордових послідовностей; звороти повної функціональної система; діатонічна система. Аналіз уривків з музичних творів, гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі.
5, 6	Тема 21. Допоміжні неакордові звуки.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: аналіз уривків з музичних творів, гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі.
7, 8	Тема 22. Органний пункт.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: аналіз уривків з музичних творів, гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі.
Разом за змістовий модуль 5		32	

Змістовий модуль 6. Модуляції в далекі тональності			
9, 10	Тема 23. Мажоро-мінорна система. Ступені спорідненості тональностей.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: Модуляція в тональності діатонічної спорідненості або першого ступеня спорідненості. Визначення тональностей I ступеня спорідненості до даної. Чотири етапи модуляційного процесу: підготовка, спільний акорд, модулюючий акорд, закріплення нової тональності – наявність заключної каденції. Визначення тональності діатонічної спорідненості до даної. Письмова робота – гармонізація мелодії з модуляцією першого ступеня спорідненості. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів.
11, 12, 13	Тема 24. Модуляції в далекі тональності.	10	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: знання потрібної музичної термінології. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів. Вирішення завдання за пройденим матеріалом
14, 15, 16	Тема 25. Енгармонічні модуляції.	8	Опрацювання теоретичного та практичного матеріалу за темою програми: знання потрібної музичної термінології. Гра на фортепіано заданих гармонічних зворотів по темі. Аналіз уривків з музичних творів. Вирішення завдання за пройденим матеріалом. Підготовка до екзамену.
	Екзамен		
	ВСЬОГО за курс	150	

Самостійна робота

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Процес розв'язання задачі складався з таких етапів роботи:

- мелодія розділяється на синтаксичні побудови (речення, фрази);
- визначаються каденції та їх види, намічаються звуки басового голосу;

- виділяються окремі сталі гармонічні звороти, намічається їх гармонізація;
- визначається гармонізація всієї мелодії, попередньо виписується бас;
- заповнюються середні голоси.

Розв'язана задача повинна бути перевірена на фортепіано. Під час перевірки завдання можна заспівати задачу: всі голоси (ансамблем) або мелодію з супроводом інших голосів фактури на фортепіано. Гармонізуючи мелодію, окрему увагу потрібно приділяти басовому голосу, прагнути до його мелодизації та виразності. При цьому бажано щоб, сопрано та бас, зіграні окремо без середніх голосів, достатньо ясно намічали послідовність гармонічних функцій. Як творче завдання, для гармонізації можливо запропонувати мелодію певної пісні та при перевірці приклада порівняти його розв'язання з авторським вирішенням гармонії.

Рекомендована література

Основна література

1. Актуальні питання викладання музично-теоретичних та музичноісторичних дисциплін : матеріали VI Міжнародної науково-методичної конференції, кафедра теорії музики, кафедра історії музики, 20 лютого 2021 року. Ред.-упор. Оксана Письменна. Львів : ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2021. 188 с.
2. Бондаренко Т.О., Котляревський І.А., Пясковський І.Б., Самохвалов В.Я., Чижик І.О. Лекції з теорії гармонії. Навчальний посібник для вищих мистецьких навчальних закладів. НМАУ ім. П.І. Чайковського – Житомир, 2018. 352 с.
3. Бондаренко Т., Котляревський І., Пясковський І., Самохвалов В., Чижик І. Лекції з гармонії. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. 356 с.
4. Борисенко, М.Ю. (2015). Гетерофонні принципи ранніх форм багатоголосся в усній та письмовій музичних традиціях. Методичний посібник з курсу «Поліфонія» для студентів вищих навч. муз. закладів. Харків: «С. А. М.», Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського
5. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія: Навчально-методичний посібник. К.: Музична Україна, 2018. – 144 с
6. Гармонія та поліфонія. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для бакалаврів спеціальності 025 Музичне мистецтво / Укл. : Грицун Ю. М. Чернігів : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 52 с
7. Грицун Ю. Гармонія та поліфонія. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для бакалаврів спеціальності 025 Музичне мистецтво / Укл. : Грицун Ю. М. Чернігів : НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 52 с.
8. Змістовий складник формальної професійної освіти вчителів музичного мистецтва (I освітній рівень) : монографія / ПНПУ імені В. Г. Короленка ; Н. В. Сулаєва, Г. С. Левченко, О. О. Лобач та ін. – К. : Талком, 2020. – 294 с
9. Кравцов, Т., Турнеєв, С. (2020). Збірник музичних диктантів та мелодій для гармонізації. Навчально-методичний посібник / ред.- упоряд. М. Ю. Борисенко. Харків: Естет Прінт.
10. Кузьмук О. В. Взаємодія поліфонічного та гармонічного принципів музичної організації у творах композиторів першої половини ХХ століття: специфіка оновлення, методи аналізу : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. — Київ, 2020
11. Лемішко М. М. Гармонія. Частина I. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 164 с.
12. Лемішко М. М. Гармонія. Частина II. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 216 с
13. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики) / Н.І. Пришляк. – Ужгород, 2013. – 84 с.
14. Скуратовський В. Задачі з гармонії. Частина I. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2010, 170 с.
15. Скуратовський Володимир. Задачі з гармонії. Частина II. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2017. 146 с.
16. Тилик І. В. Т 406 Гармонія : муз. теорет. практикум для студентів ф-ту муз. мистецтва спеціалізації хор. диригування / Ігор Володимирович Тилик. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 68 с.
17. Чехуніна, А. О. "Специфіка формування художнього мислення здобувачів музичної освіти." Інноваційна педагогіка. 2021. Вип. 36. С.89-93. (2021).URL: <http://innovpedagogy.od.ua/archives/2021/36/20.pdf>

Допоміжна література

1. Андросюк П. Гармонія в музичних прикладах / П. Андросюк. – К.: Мистецтво, 1963, – 193 с.
2. Асеев І. Збірник задач з гармонії. Київ, Музична Україна, 1983.
3. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Частина 1. Київ: Видавництво «Богдан».

2017. 80 с.

4. Горбенко С. С. Г 67 Основи методики музичної освіти: особистісний дискурс. Навчально-методичний посібник. – Київ : Вид-во УДУ імені М. П. Драгоманова, 2024. – 206 с.
5. Дубінін І. Гармонія : [навч. посібник для педагогічних інститутів] / [Вид. 2-е, випр. і доп.]. – Ч. І. – К. : Музична Україна, 1981. – 136 с.
6. Дубінін І. Гармонія : [навч. посібник для педагогічних інститутів] / [Вид. 2-е, випр. і доп.]. – Ч. II. – К. : Музична Україна, 1982. – 176 с.
7. Дубовський І., Євсєєв С., Способін І., Соколов В. Підручник гармонії (переклад на укр.мову А.Бондаренко). Музика, 1986. 480 с.
8. Завісько Н. З., Лемішко М. М. Гармонія. Ч. 2. Хроматика. Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2016. – 216 с.
9. Калашник П., Безмаков Л. Мелодії для гармонізації. Київ, Музична Україна, 1982.
10. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. – Львів, 2000.
11. Красовська Є.М. Курс гармонії за фортепіано : [метод. поради для педагогів та студентів муз. училищ і консерваторій] – Київ : Музична Україна, 1983. – 120 с.
12. Кулевська З. Хрестоматія з гармонічного аналізу (за творами української класичної музики) – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959. – 247 с.
13. Лемішко М.М. Гармонія. Частина І. (Видання 2-ге, доповнене): навчальний посібник для ВНЗ культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації - Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. - 224 с.
14. Скорик М. Стуктурна і виражальна природа акордики в музиці ХХ століття. – К., 1983.
15. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії.: Методичні рекомендації. Вінниця: Нова книга, 2012. – 88 с.
16. Степурко, В. І. Основи музичної композиції. Київ : НАКККиМ, 2011. 152 с.
17. Юцевич Ю. Музика. Словник – довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.
18. Alex Ulanowsky. Harmony 4. Berklee college of music, 1988.
19. Barrie Nettles., Harmony 1, 2, 3. Berklee college of music, 1987.
20. Damschroder David. Thinking about harmony. Historical Perspectives on Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 331 p.
22. Felts Randy. Reharmonization Techniques. Berklee Press, 2002. 189 p. (Berklee Methods).
23. Kostka Stefan, Payne Dorothy, Almén Byron. Tonal Harmony.8th Edition. McGraw-Hill Education, 2017. 704 p.
24. Naus Wayne J. Beyond Functional Harmony. Advance Music, 1998. 122 p.
25. Nettles Barry, Graf Richard. The Chord Scale Theory & Jazz Harmony. Advance Music,1997. 183 p.

Інформаційні джерела в мережі інтернет

1. www.musicfancy.net/
2. <https://muzabetka.com.ua/>
3. <http://arts-library.com.ua/>
4. www.nbu.gov.ua
5. <http://www.7not.ua/>

Політика освітнього компоненту

В ході вивчення курсу «Гармонія», здобувачі вищої освіти отримують знання про:

- 1) будову акордів у чотириголоссі;
- 2) основи поєднання акордів між собою;
- 3) правила голосоведіння під час поєднання акордів.

Здобувачі вищої освіти набувають вміння і навички:

- 1) створення логічної послідовності акордів на основі даної мелодії чи басу;
- 2) вміння підбирати функціонально визначений акомпанемент до заданої теми-мелодії;
- 3) усвідомлене виконання на інструменті чи в ансамблі музичного матеріалу;
- 4) набуття творчих якостей у створенні власних музичних прикладів.
- 5) вміти пояснити основну логіку та закономірності використання того чи іншого акорду й звороту при гармонізації мелодії;

- 6) зробити гармонічний аналіз періоду;
- 7) побудувати певний акорд в тональності та від звуку;
- 8) вміти розв'язати нестійкий акорд, побудований в тональності;
- 9) зіграти в даній тональності кадансовий зворот, зворот з прохідним акордом, зворот з допоміжним акордом;
- 10) зіграти музичну побудову за даною гармонічною схемою;
- 11) зіграти невелику гармонічну побудову, яка включає відхилення, модуляцію в тональності діатонічної спорідненості.

Структура курсу «Гармонія» передбачає засвоєння теоретичного матеріалу з паралельним його практичним опрацюванням

Гармонічний аналіз повинен займати досить значне місце в курсі гармонії, тому що саме за його допомогою студент може отримати найбільш повне уявлення про основні гармонічні закономірності музичного твору. Дана форма роботи сприяє і поглибленню теоретичних знань студентів з гармонії, і розширенню загального музичного світогляду. Гармонічний аналіз повинен на "декілька кроків" випереджати засвоєння теоретичного матеріалу в письмових роботах. Введення даної форми роботи вважається слушним не на самому початку вивчення гармонії, а після засвоєння декількох перших тем, тому що гармонічний аналіз можливий і має сенс лише на основі набутих деяких теоретичних знань.

Вправи на фортепіано є важливими не тільки для практичного засвоєння дисципліни, але й як засіб розвитку ладо-гармонічного слуху. Для гри на фортепіано пропонуються:

побудова та розв'язання окремих акордів;
виконання окремих гармонічних зворотів, секвенцій;

В якості творчих завдань пропонується:

створення каденцій як самостійних гармонічних зворотів, так і зворотів, що завершують дану побудову;
створення другого речення періоду до заданого першого (можливо по типу першого);
створення самостійних невеликих періодів (цей тип роботи частіше використовується при вивченні теми «Модуляції»);
створення декількох варіантів гармонізації даного гармонічного звороту (гармонічне варіювання).

Політика контролю навчальних досягнень

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з освітнього компоненту є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу під час проведення індивідуальних занять.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи здобувачів освіти протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Здобувач освіти повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів освіти. Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення освітнього компоненту з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем освіти засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується викладачем – для коригування методів і засобів навчання. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується здобувачем – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться з метою діагностики рівня засвоєння матеріалу під час аудиторних занять.

Модульний контроль – є складовою поточного контролю і здійснюється у формі виконання

здобувачем освіти модульного контрольного завдання. Проведення модульного контролю знань є обов'язковим контролем якості засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Кожний такий модуль включає бали за поточну роботу на аудиторних заняттях та виконання самостійної роботи.

Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення здобувачем освіти проблематики завершеної частини освітнього компоненту, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних і практичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Політика оцінювання

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів освіти. Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення освітнього компоненту з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується викладачем – для коригування методів і засобів навчання. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується здобувачем – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться з метою діагностики рівня засвоєння матеріалу під час індивідуальних занять.

Форма підсумкового семестрового контролю: це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється у формі диференційованого заліку або екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання та/або практичні завдання, що передбачають перевірку рівня володіння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу освітнього компоненту в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетенцій як результатів опанування навчального курсу.

Здобувач освіти допускається до модульного контролю знань у вигляді **диференційованого заліку**, якщо за поточний контроль мінімальна кількість балів становить 17 балів, максимальна кількість балів – 80 балів. Оцінювання диференційованого заліку відбувається за 20-бальною шкалою.

Здобувач освіти допускається до модульного (семестрового) контролю знань у вигляді **екзамену**, якщо за поточний контроль мінімальна кількість балів становить 15 балів, максимальна кількість балів – 70 балів. Оцінювання екзамену відбувається за 30-бальною шкалою. Теоретичний контроль знань під час проведення екзамену може проводитись у вигляді співбесіди за завданнями теоретичного матеріалу та/або усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

За результатами семестру здобувач освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок: за змістові модулі, самостійну роботу, диференційований залік та/або екзамен. Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **від 60 до 100 балів**. Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) **не перевищує 100 балів**. Результати модульного контролю знань фіксується в індивідуальному плані здобувача освіти. Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) визначаються кафедрою, й доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Робота на аудиторних	4	20	4	20	4	20

заняттях						
Індивідуальне або групове опитування	2	10	2	10	2	10
Гармонічний та поліфонічний аналіз з використанням нот або аудіозапису	4	20	4	20	4	20
Письмова робота	2	10	2	10	2	10
Гра на фортепіано акордових послідовностей, секвенцій	4	20	4	20	2	10
Диференційований залік	1	20	1	20		
Екзамен					1	30
	17	100	17	100	15	100

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Оцінка балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Політика щодо перескладання та оскарження оцінки. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання диференційного заліку відбувається згідно положення про оцінювання успішності здобувачів освіти, що регламентує таку процедуру: здобувачу освіти, що одержав під час модульного, семестрового контролю незадовільну оцінку дозволяється ліквідувати академзаборгованість до початку наступного семестру. Повторне складання допускається не більше двох разів: один раз викладачу, другий – комісії, яка створюється ректором Академії.

Політика щодо академічної доброчесності Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених

для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Положенні «Про академічну доброчесність» КЗВО КОР «Академії мистецтв імені Павла Чубинського»

Політика щодо відвідування. Обрані освітні компоненти з атласу вибіркового дисциплін вносяться до робочих навчальних планів і визначають навчальне навантаження на навчальний рік та/або термін вивчення освітнього компоненту, що визначений навчальним планом. Після формування індивідуального навчального плану здобувача інформація про вибіркові освітні компоненти вноситься до його індивідуального плану З цього моменту вибіркові ОК набувають статусу обов'язкових для вивчення. Не допускається зміна обраних ОК після початку навчання здобувача освіти. Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти та систематичне виконання завдань під час онлайн-зустрічей у Google-Meet. Запізнення на фахові заняття є не припустимими.